

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020 (HE 37/2020 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Inka Hassinen, sosiaali- ja terveysministeriö (etäkuuleminen)

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Eläketurvakeskus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Finanssiala ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Akava ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Työeläkevakuuttajat TELA ry

Valiokunta on saanut ilmoitukset, ei lausuttavaa:

- valtiovarainministeriö
- Finanssivalvonta
- Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry
- Merimieseläkekassa

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta vuonna 2020. Työeläkevakuutusyhtiöiden työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun työnantajan maksuosuutta alennettaisiin tilapäisesti 2,6 prosenttiyksikköä. Maksunalennus olisi voimassa 1 päivästä toukokuuta 31 päivään joulukuuta 2020. Eläkesäätiöiden, eläkekassojen ja Merimieseläkekassan vuosimaksun osalta alennettaisiin vastaavasti vuosimak-

Valiokunnan mietintö StVM 2/2020 vp

sun tasausosaa. Vakuutusmaksun alennus kohdistuisi työnantajan osuuteen työeläkevakuutusmaksusta eikä alennuksella olisi vaikutusta työntekijän työeläkevakuutusmaksuun.

Maksunalennuksesta aiheutuva tasausvastuun pienentyminen kuoletettaisiin korottamalla työeläkevakuutusyhtiöiden perimän työntekijän eläkelain mukaisen vakuutusmaksun työnantajan maksuosuutta sekä eläkesäätiöiden, eläkekassojen ja Merimieseläkekassan perimän vuosimaksun tasausosaa tilapäisesti vuosina 2022—2025.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja se olisi voimassa vuoden 2025 loppuun.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki työntekijän eläkelain mukaisen työnantajan vakuutusmaksun tilapäisestä alentamisesta 2,6 prosenttiyksiköllä ajalla 1.5.—31.12.2020. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen työntekijän eläkelain mukaisen vuosimaksun tasausosaa sekä merimieseläkelain mukaisen vuosimaksun tasausosaa ehdotetaan alennettavaksi vastaavasti. Maksunalennuksesta aiheutuva vastuuvelan kasvu kompensoidaan korottamalla vuosina 2022—2025 työnantajan vakuutusmaksua ja eläkesäätiöissä, eläkekassoissa ja Merimieseläkekassassa vuosimaksun tasausosaa. Maksun alennuksen ajalta työeläkevakuutusyhtiöt eivät saa jakaa mahdollisia asiakashyvityksiä.

Esityksen taustalla on työmarkkinakeskusjärjestöjen EK ry:n, KT Kuntatyönantajat ry:n, SAK ry:n, STTK ry:n ja Akava ry:n 18.3.2020 tekemä esitys hallitukselle toimenpiteistä yritystoiminnan, työllisyyden ja toimeentulon turvaamiseksi koronavirusepidemian aiheuttamassa talouden kriisissä. Järjestöjen mukaan koronavirusepidemian seurauksena Suomen talous on ajautunut tilanteeseen, joka vaarantaa yritystoiminnan edellytykset, työllisyyden ja ihmisten toimeentulon. Työnantajan eläkemaksujen tilapäinen alentaminen on yksi osa järjestöjen esittämää toimenpidekokonaisuutta. Hallitus päätti toteutettavasta toimenpidekokonaisuudesta 20.3.2020.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää ehdotettuja muutoksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Koronaviruspandemialla ja sen johdosta todetuilla poikkeusoloilla on merkittäviä vaikutuksia Suomen talouteen. Poikkeusolojen johdosta yritysten toimintamahdollisuudet ovat merkittävästi vähentyneet. Lomautusilmoitusten määrä on kasvanut nopeasti maaliskuun alkupuoliskolta lähtien, ja osa yrityksistä on joutunut turvautumaan lomautusten sijasta myös irtisanomisiin. Viimeisimpien tietojen mukaan 1.4.2020 mennessä koronavirustilanteen vuoksi uusia lomautettuja oli noin 58 000 henkilöä ja uusia työttömiä noin 9 000 henkilöä. Koronavirustilanteen vuoksi käynnistyneiden yhteistoimintaneuvotteluiden piirissä oli 2.4.2020 mennessä noin 333 000 työntekijää.

Valiokunta pitää hyvänä, että työeläkemaksujen määräaikaisella alentamisella voidaan osaltaan helpottaa koronaviruspandemian vuoksi haastavaan tilanteeseen joutuneiden yksityisen sektorin työnantajien asemaa. Valiokunta korostaa, että maksualennus on mittasuhteeltaan maltillinen toi-

Valiokunnan mietintö StVM 2/2020 vp

menpide suhteessa työeläkemaksujen kokonaismaksukertymään. Esityksen mukaan työntekijän eläkelain mukainen työeläkevakuutusmaksun alennus pienentää vuoden 2020 maksutulokertymää 1,05 miljardia euroa, mikä on noin 7 prosenttia kokonaismaksukertymästä, jos oletetaan, että koronakriisin vaikutuksesta vuoden 2020 palkkasumma alenee 2,5 prosenttiyksikköä vuoteen 2019 verrattuna. Maksualennus on myös tarkoitus kompensoida maksukorotuksilla vuosina 2022—2025.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 37/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 3.4.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anu Vehviläinen kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Arja Juvonen ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Heidi Viljanen sd
jäsen Sofia Virta vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen